

I. ȘTIRI PE SCURT

Integrare Europeană

1. Monica Macovei aleasă președinte a Delegatiei Interparlamentare UE - Republica Moldova. Interlic. 17.09.2009.
2. CEDO a constatat violarea libertatii de exprimare la Compania publica „Teleradio-Moldova”. Deca.md. 17.09.2009.
3. Banca Mondială: Deficitul bugetar al Republicii Moldova ar putea să ajungă la 10% din PIB. BusinessExpert. 18.09.2009.
4. Banca Mondială: Moldova la fel de săracă ca Ghana, Zambia, Uganda, Chad. Interlic. 18.09.2009.

România – Republica Moldova

1. A fost semnat decretul de abolire a regimului de vize pentru cetățenii români. Info-Prim-Neo. 17.09.2009.
2. Cristian Diaconescu: Eliminarea vizelor este un pas normal. Interlic. 17.09.2009.

Rusia – Republica Moldova

1. Mihai Ghimpu a avut o întrevedere cu Serghei Narîșkin. Moldpres. 24.09.2009.

SUA – Republica Moldova

1. Ambasadorul american la Chișinău: Moldova este un exemplu de stat care isi croieste drumul spre democratie. Hotnews. 15.09.2009.

Conflictul Transnistrean

1. Președintele Gazprom se întâlnește cu ambasadorul moldovean la Moscova și cu liderul transnistrean. BusinessExpert. 17.09.2009.
2. Vladimir Jirinovski: Transnistria și Carabahul de Munte trebuie recunoscute ca state independente. Interlic. 17.09.2009.

II. OPINII, COMENTARIIL, INTERVIURI

1. Interviu cu Victor Chirilă: UE și Rusia îndeamnă la constituirea unei structuri stabile a puterii. Radio Europa Liberă. 09.09.2009.
2. Interviu cu Nicu Popescu și Vlad Spânu: Cabinetul Filat și provocările guvernării. Radio Europa Liberă. 27.09.2009.
3. Interviu cu Vlad Filat: Relațiile moldo-americeane sunt foarte importante, ba chiar determinante. Radio Europa Liberă. 25.06.2009.
4. Interviu cu Iurie Leancă: "Sper ca în 3 ani să semnăm un acord cu UE de liberalizare a regimului de vize". Radio Europa Liberă. 25.09.2009.
5. Interviu cu Mihai Ghimpu: Reforme economice, relații bune cu România, acord de asociere cu UE și negocieri cu Rusia. Radio Europa Liberă. 18.09.2009.
6. Interviu cu Marian Lupu: "Resortul Reintegrării a fost ridicat la un nivel superior". Radio Europa Liberă. 17.09.2009.
7. Kievul nu exclude că ar putea renunța la noile restricții de intrare în Ucraina pentru cetățenii R. Moldova. Dar condiționat. Condițiile Ucrainei fiind de natură politică. Ziarul de Gardă. 17.09.2009.
8. Interviu cu Victor Chirilă: Anularea vizelor pentru cetățenii români - un bun început pentru normalizarea relațiilor cu România. Radio Europa Liberă. 18.09.2009.
9. Ambasadorul Ungariei Gyorgy Varga: În Relațiile cu UE și Țările Europene Mingea e pe Terenul R. Molodva. Infotag. 14.09.2009.

I. ȘTIRI PE SCURT

- 18 septembrie** Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a fost informat despre încheierea procedurile necesare privind aderarea Republicii Finlanda la Centrul Comun de Eliberare a Vizelor (CCEV) de la Chișinău. Astfel, de la 1 octombrie 2009, cetățenii Republicii Moldova vor putea obține vize de scurt sejur pentru Finlanda la Centrul Comun de Eliberare a Vizelor din cadrul Ambasadei Republicii Ungaria la Chișinău.
- 21 septembrie** Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a fost informat despre încheierea procedurilor necesare privind aderarea Belgiei la Centrul Comun de Eliberare a Vizelor de la Chișinău. Astfel, de la 1 octombrie 2009, cetățenii Republicii Moldova vor putea obține vize de scurt sejur pentru Belgia la CCEV din cadrul Ambasadei Republicii Ungaria la Chișinău.
- 24 septembrie** La 24 septembrie 2009, la Sarajevo, s-au desfășurat consultările interministeriale moldo-bosniace în materie consulară, la nivel de șefi de departamente. Subiectele discutate au vizat dificultățile întâmpinate de către cetățenii Republicii Moldova pe teritoriul Bosniei și Herțegovinei, consolidarea cadrului juridic bilateral. Cu titlu special, a fost abordată problema facilitării regimului de vize pentru cetățenii ambelor state.
- 26 septembrie** Prim-ministrul Vladimir Filat a avut o întrevedere cu E.S. Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Kazahstan în Republica Moldova, Amangheldi Jumabaev. În cadrul întrevederii au fost abordate aspecte privind cooperarea bilaterală între cele două țări, precum și colaborarea multidimensională în cadrul organizațiilor internaționale.
- 25 septembrie** Prim-ministrul Vladimir Filat a avut o întrevedere cu un grup de reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat în Republica Moldova.

Integrare Europeană

- **Monica Macovei aleasă președinte a Delegatiei Interparlamentare UE - Republica Moldova. Interlic. 17.09.2009.**

În cadrul sedinței constitutive a Delegatiei Interparlamentare a Parlamentului European cu Republica Moldova, europarlamentarul român Monica Macovei a fost ales în funcția de președinte al acestei delegații. Monica Macovei a fost propusă pentru această poziție de grupul Partidului Popular European. Imediat după preluarea conducerii delegației, Monica Macovei a declarat: "Ca președinte voi încuraja și susține reformele, în interesul Republicii Moldova și al poporului moldovean." Macovei a afirmat că va sprijini autoritățile moldovenești pentru îndeplinirea angajamentului lor privind integrarea europeană a Republicii Moldova și că va reprezenta poziția Parlamentului European. Următorul eveniment al Delegației este ședința comună cu Comisia pentru Afaceri Externe a Parlamentului European, ce va avea loc pe 28 septembrie la Bruxelles. <http://www.interlic.md/2009-09-17/monica-macovei-aleasa-preshedinte-a-delegatiei-interparlamentare-ue-republica-moldova-11963.html>

- **CEDO a constatat violarea libertatii de exprimare la Compania publica „Teleradio-Moldova”. Deca.md. 17.09.2009.**

Curtea Europeana a Drepturilor Omului a constatat, joi, 17 septembrie, in unanimitate, violarea libertatii de exprimare in cadrul Companiei publice „Teleradio-Moldova” (TRM). Anuntul a fost facut de avocatul Vitalie Nagacevski, care a reprezentat reclamantii in dosarul „Manole si altii c. Moldovei”. Potrivit lui Nagacevski, CEDO nu s-a expus asupra satisfactiei echitabile, rezervand aceasta chestiune pentru o hotarare separata. Guvernul Moldovei si reclamantii au la dispozitie trei luni pentru a depune la Curte observatii scrise cu privire la acest subiect sau, eventual, pentru a incheia un acord amiabil. Corina Fusu, fosta jurnalista la TRM, in prezent sefa Comisiei parlamentare pentru presa, a declarat ca hotararea CEDO este o victorie a jurnalistilor. Cererea respectiva a fost depusa la CEDO de jurnalisti acum sapte ani, a amintit Fusu. Jurnalistii au fost reprezentati in fata Curtii de catre avocatii Vitalie Nagacevski si Vlad Gribincea. Potrivit Agentiei Monitor Media, in 2002, un grup de jurnalisti s-au plans la CEDO de faptul ca dupa februarie 2001, cand Partidul Comunistilor a castigat alegerile parlamentare, cenzura a devenit la TRM intolerabila. Reclamantii au pretins ca, incepand cu februarie 2001, nici un partid de opozitie nu s-a bucurat de acces la TRM, iar administratia companiei a impus jurnalistilor un sir de restrictii, printre care se numara interzicerea expresiilor „roman”, „limba romana”, „Basarabia”, „istoria romanilor”, „regim totalitar”. La 25 februarie 2002, 331 de angajati ai TRM au semnat o declaratie de protest impotriva cenzurii, iar peste doua zile au declarat greva pasiva. Ei au instituit un Comitet de Greva, care a prezentat autoritatilor un sir de revendicari, inclusiv abolirea cenzurii la TRM.

http://www.deca.md/?cat=art_com&id=5271

- **Banca Mondială: Deficitul bugetar al Republicii Moldova ar putea să ajungă la 10% din PIB. BusinessExpert. 18.09.2009.**

Republica Moldova care este dependentă de remitențe ar putea să aibă un „deficit considerabil” în anul 2009, care va ajunge probabil la 10 la sută din Produsul Intern Brut, potrivit unui raport elaborat de Banca Mondială pentru întrunirea țărilor G-20 de la Pittsburgh. „Suplimentar contractării bruște a finanțării externe, excedentul fiscal modest din anul precedent se preconizează să se transforme într-un deficit considerabil în 2009, ajungând probabil chiar și la 10 la sută din PIB”, estimează Banca Mondială. „În Moldova, se spune în raport, remitențele muncitorilor, echivalente cu circa 30 la sută din PIB în 2008, au fost mai mult decât suficiente pentru compensarea unui deficit de cont curent, care ar fi atins 25 la sută din PIB fără existența acestor remitențe. În condițiile în care două treimi din acestea proveneau din Rusia, Moldova a fost afectată considerabil de criza globală, iar fluxurile de remitențe ca și cotă din PIB se așteaptă să scadă cu până la jumătate. Amplificând în continuare impactul șocului economic, remitențele sunt utilizate preponderent pentru finanțarea consumului gospodăriilor casnice și importul de combustibili, de care guvernul depinde în mare parte pentru venituri fiscale”. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice (rezidente și nerezidente) prin băncile din Republica Moldova s-au redus în luna iulie aproape la jumătate (-46.5%), până la 98.58 milioane de dolari față de 180.79 mil. Moldovenii și cetățenii străinii au trimis prin băncile moldovenești în șapte luni 613.35 mil. USD, cu 34.5% mai puțin decât în perioada respectivă a anului trecut. După șapte luni deficitul bugetului public național urcase la 2.5 miliarde de lei, iar Guvernul a fost nevoit să emită tot mai multe valori mobiliare de stat pentru a acoperi deficitul. [...]

<http://www.businessexpert.md/index.php?r=12&s=1918&l=10>

• **Banca Mondială: Moldova la fel de săracă ca Ghana, Zambia, Uganda, Chad. Interlic. 18.09.2009.**

Banca Mondială și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu posibilitatea înrăutățirii situației în țările cu venituri mici și medii, în care numărul săracilor ar putea crește până la finele anului 2010 cu 89 mil. oameni. [...] Printre aceste țări se numără Ghana, Zambia, Uganda, Chad, Kenya, Bangladesh, Nepal, Tadjikistan și... Moldova - singura țară din Europa. [...] Cu referire la Moldova, raportul BM notează că aceasta este foarte dependentă de remitențele de peste hotare și că o reducere a acestora va aduce la aprofundarea deficitului bugetar. Astfel, în Moldova remitențele muncitorilor, echivalente cu circa 30% în 2008, au fost mai mult decât suficiente pentru compensarea unui deficit de cont curent, care ar fi atins 25% din PIB fără existența acestor remitențe. „În condițiile în care două treimi din acestea proveneau din Rusia, Moldova a fost afectată considerabil de criza globală, iar fluxurile de remitențe ca și cotă din PIB se așteaptă să scadă cu până la jumătate. Amplificând în continuare impactul șocului economic, remitențele sunt utilizate preponderent pentru finanțarea consumului gospodăriilor casnice și importul de combustibili, de care guvernul depinde în mare parte pentru venituri fiscale. Drept consecință, suplimentar contractării bruște a finanțării externe, excedentul fiscal modest din anul precedent se preconizează să se transforme într-un deficit considerabil în 2009, ajungând probabil chiar și la 10 la sută din PIB”, se arată în raportul Băncii Mondiale.

<http://www.interlic.md/2009-09-18/bm-moldova-la-fel-de-saraca-ca-ghana-zambia-uganda-chad-11980.html>

România – Republica Moldova

• **A fost semnat decretul de abolire a regimului de vize pentru cetățenii români. Info-Prim-Neo. 17.09.2009.**

Mihai Ghimpu, președintele interimar al R. Moldova a semnat joi, 17 septembrie, un decret privind abolirea regimului de vize pentru cetățenii României. Decretul va intra în vigoare la 18 septembrie, după ce va fi publicat în Monitorul Oficial. Decretul urmează să fie prezentat Curții Constituționale spre examinare. Alte două decrete semnate de președintele interimar în aceeași zi, țin de desemnarea lui Vlad Filat, liderul PLDM, la funcția de premier și suspendarea activității Guvernului Greceanîi II. <http://www.info-prim.md/?x=24&y=25802>

• **Cristian Diaconescu: Eliminarea vizelor este un pas normal. Interlic. 17.09.2009.**

Ministrul de externe Cristian Diaconescu a declarat joi, la Realitatea TV, că decizia autorităților de la Chișinău de a elimina vizele reprezintă "un pas normal și minimal" în proiectul de a reveni la o normalitate în planul relațiilor bilaterale. "Este un pas normal, minimal aș putea spune, în proiectul nostru de a se reveni la o normalitate în planul relațiilor bilaterale. În continuare suntem dispuși - instituțiile din România, țara noastră - să ne angajăm cu noul Guvern și noua conducere de la Chișinău într-un plan strategic complex care să aducă Republica Moldova cât mai aproape de Uniunea Europeană", a spus ministrul român, imediat după anunțul venit de la Chișinău. Detaliind în ce constă un astfel de plan complex în relația cu Chișinăul, Diaconescu a spus că este vorba de "pașii normali pentru un stat cu aspirații clare și certe în ceea ce privește integrarea în UE". "Dorim ca Republica Moldova să se încadreze în astfel de parametri. Din punctul nostru de vedere, cooperarea cu UE, pe toate planurile, este un exercițiu și strategic, dar, în același timp, benefic pentru cetățenii Republicii Moldova. Sunt acorduri care trebuie să fie puse la punct, sunt înțelegeri bilaterale, sunt evaluări privind cooperarea regională, cum ar fi apropierea Republicii Moldova de Balcani și alte astfel de proiecte, care au mai figurat pe agenda bilaterală, dar care, din considerente pe care nu le mai comentez acum, au fost abandonate", a punctat șeful diplomației române. "Fosta conducere a Republicii Moldova a pus bețe în roate României și, din acest punct de vedere, cred că cel puțin în legătură cu un anumit mental al relațiilor bilaterale ceva trebuie schimbat. Concret, da, și aceste aspecte privind

deschiderea unor consulate nu fac decât să aducă semnalul pozitiv strategic la care mă refeream și cred că decizia de a se ridica vizele, de a reveni la normalitate, va fi însoțită și de alte gesturi corespunzătoare pe care le putem discuta în plan bilateral. Odată ce am reluat dialogul, totul se poate realiza", a conchis Diaconescu.

<http://www.interlic.md/2009-09-17/diaconescu-eliminarea-vizelor-este-un-pas-normal-11968.html>

Rusia – Republica Moldova

- **Mihai Ghimpu a avut o întrevedere cu Serghei Narișkin. Moldpres. 24.09.2009.**

Președintele interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu, a avut joi, 24 octombrie, o întrevedere cu Serghei Narișkin, șeful administrației prezidențiale ruse, venit la Chișinău în calitate de conducător al delegației din Federația Rusă care participă la Forul intelectualității din țările-membre CSI. Agenda discuțiilor a inclus numeroase subiecte care vizează dezvoltarea relațiilor bilaterale între cele două state. În debutul întrevederii, șeful statului în exercițiu a confirmat faptul că Chișinăul va găzdui Summitul țărilor CSI, în perioada 8-9 octombrie, iar Republica Moldova va asigura o bună organizare și desfășurare a reuniunii. În continuare, Președintele interimar Mihai Ghimpu a dat asigurări părții ruse că noua conducere a Republicii Moldova are cele mai bune intenții în dezvoltarea unor parteneriate în interesele ambelor părți și în cele mai diverse domenii, la fel cum își dorește relații bune cu toate statele lumii. Șeful interimar al statului a mai precizat că Republica Moldova este interesată ca Federația Rusă să ofere sprijinul necesar în dezvoltarea sa pe principii democratice, dând asigurări că noua conducere va promova reforme în interesul tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate. [...]De asemenea, Președintele interimar Mihai Ghimpu, în calitate de Președinte al Summitului țărilor CSI, a adresat o invitație Președintelui Federației Ruse, Dmitri Medvedev, de a participa la reuniunea șefilor de stat din CSI, care se va desfășura la Chișinău pe 9 octombrie 2009. <http://www.moldpres.md/default.asp?Lang=ro&ID=117705>

SUA – Republica Moldova

- **Ambasadorul american la Chișinău: Moldova este un exemplu de stat care își croiește drumul spre democrație. Hotnews. 15.09.2009.**

“Cred că ceea ce are loc acum în Moldova și ceea ce s-a întâmplat în această țară de la constituire este un exemplu de stat care își croiește drumul spre democrație. Noi trebuie să contribuim cu totii la construirea instituțiilor democratice pentru ca ele să fie puternice și statornice”, a declarat ambasadorul Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, informează StireaZilei.md. Asif J. Chaudhry a subliniat, totodată, că alegerile anticipate sunt un indicator al tranziției spre democrație. “Însuși faptul că ați avut de două ori alegeri pe parcursul a câteva luni este un semn al democrației”, a spus șeful misiunii diplomatice. Declarațiile au fost făcute după ceremonia de închidere oficială a Planului Preliminar de Țară, în cadrul căreia au fost trecute în revistă realizările înregistrate pe parcursul a doi ani. Planul, semnat de Statele Unite și Republica Moldova pe 15 septembrie 2006 și finanțat cu 24,7 milioane de dolari de către Corporația Provocarile Mileniului, a avut scopul să susțină Guvernul Republicii Moldova în încercarea de a reduce corupția și a spori transparența în cinci domenii publice cheie: sistemul judecătoresc, ocrotirea sănătății, sistemul fiscal, serviciul vamal, organele de poliție și Centrul pentru Combaterea Infracțiunilor Economice și Corupției. <http://hotnews.md/?p=11958>

Conflictul Transnistrean

- **Președintele Gazprom se întâlnește cu ambasadorul moldovean la Moscova și cu liderul transnistrean. BusinessExpert. 17.09.2009.**

Președintele concernului rus Gazprom, Alexei Miller, i-a primit miercuri, 16 octombrie, la Moscova pe ambasadorul moldovean în Rusia, Andrei Neguță și pe liderul transnistrean, Igor Smirnov, în cadrul unor întâlniri separate. Alexei Miller a discutat cu Andrei Neguță „chestiuni privind relațiile dintre Gazprom și Republica Moldova”, potrivit unui comunicat de presă publicat de concernul rus. „Părțile au dat o notă pozitivă activității de zece ani a întreprinderii moldo-ruse Moldova Gaz”, se mai menționează în comunicat. Într-un alt anunț, concernul rus spune că la întâlnirea cu Igor Smirnov „s-a examinat colaborarea în domeniul gazelor naturale, precum și chestiuni ce țin de achitățile pentru gazul rus”. Alte detalii despre aceste întâlniri nu au fost făcute publice. Tot ieri, președintele Gazprom a mai avut întrevederi cu directorul companiei ucrainene Naftogaz Ucraina și cu liderul din Osetia de Sud. Moldova Gaz a fost fondată în 1999. Gigantul rus controlează 50% din acțiunile întreprinderii, Guvernul moldovean - 35,3%, Comitetul pentru gestionarea patrimoniului de la Tiraspol - 13,44% și acționarii minoritari - 1,23%. În 2008 furnizorul a livrat în Republica Moldova 2,7 miliarde metri cubi de gaze naturale. În 2006, autoritățile moldovene au semnat un contract cu Gazprom care presupune reexaminarea trimestrială a tarifului de import, astfel ca până în 2010 să se ajungă la prețul mediu european. Directorul Moldova Gaz, Alexandr Gusev, declarase recent că situația financiară a întreprinderii degradează pe fondul neachităților pentru gaze și scăderii consumului pe timp de criză. Numai în primul trimestru societatea moldo-rusă a înregistrat pierderi de 36 milioane de dolari, potrivit lui Alexandr Gusev. Pe acest fond, au crescut neachitățile față de Gazprom. Primarul capitalei, Dorin Chirtoacă, vicepreședintele Partidului Liberal sugerase recent că noul Guvern ar putea revedea structura acționariatului Moldova Gaz, în cazul în care vor fi depistate nereguli la privatizare. O temă constantă în discuțiile moldo-ruse constituie datoriile regiunii transnistrene estimate la peste 1 miliard de dolari. <http://www.busessexpert.md/index.php?r=12&s=1917&l=10>.

- **Vladimir Jirinovski: Transnistria și Carabahul de Munte trebuie recunoscute ca state independente. Interlic. 17.09.2009.**

Transnistria și Carabahul de Munte trebuie recunoscute ca state independente la fel cum au fost recunoscute Osetia de Sud și Abhazia, a declarat într-un interviu liderul Partidului Liberal Democrat din Rusia Vladimir Jirinovski. Jirinovski consideră inutile încercările de a identifica o variantă de „fedeție-confedeție”. „Transnistria nu vrea să meargă încolo”, a spus el. „Moldova nu înțelege principalul lucru: rușii nu vor să trăiască într-o țară care tinde spre România”, a spus Jirinovski. Potrivit lui, românii și moldovenii sunt poapoare similare ca rușii și belarușii. Jirinovski a mai declarat că CSI ar trebui substituită cu Uniunea Rusă, în replică la existența Unii Europene. Totodată, politicianul rus a declarat că Rusia trebuie să-și apere conaționalii oriunde s-ar afla aceștia și pe toți cei care trag spre Rusia.

<http://www.interlic.md/2009-09-17/jirinovski-transnistria-shi-carabahul-de-munte-trebuie-recunoscute-ca-state-independente-11959.html>

OPINII, COMENTARIIL, INTERVIURI

1. Interviu cu Victor Chirilă: UE și Rusia îndeamnă la constituirea unei structuri stabile a puterii. Radio Europa Liberă. 09.09.2009.

Partidul Comuniștilor ar trebui să analizeze mesajele care vin de la partenerii Republicii Moldova

Evoluțiile politice de la Chișinău continuă să fie urmărite cu atenție, se pare, atât în capitale occidentale, cât și în cele din Răsărit. Aprecierile făcute până acum de unele oficialități par a fi destul de prudente, dar și suficient de transparente ca să dea analiștilor politici motive să constate că atât Uniunea Europeană, cât și Rusia au recunoscut, de fapt, noua putere de la Chișinău, prin îndemnul pe care l-au făcut către toate forțele politice ca divergențele existente să fie depășite în cadrul actualului Parlament și să fie creată în sfârșit o structură stabilă a puterii în Moldova, cu care să poată coopera. Cât de întemeiată este această impresie, îl vom întreba pe expertul Victor Chirilă de la Asociația pentru Politică Externă.

Europa Liberă: *Dle Chirilă, mai întâi, vreau să vă întreb cât de pertinente vi se par aprecierile cum că și Uniunea Europeană, și Rusia, care au interese adesea divergente în regiune, au recunoscut deja noua putere de la Chișinău, în ciuda instabilității politice care mai planează încă deasupra Moldovei.*

Victor Chirilă, Director Executiv Interimar al APE: Părerea mea este că nici Rusia, nici UE nu au luat o poziție clară în acest sens. Deși UE a recunoscut alegerile din 29 iulie ca fiind valabile, dar în același timp au fost transmise niște mesaje din partea Rusiei de către purtătorul de cuvânt al Ministerului Afacerilor Externe de la Moscova și din partea UE de către Kalman Miszei. Ambii au dat de înțeles că constituirea noului parlament este un fapt împlinit și că sunt gata să coopereze cu noua guvernare. De remarcat că atât Nesterenco cât și Kalman Miszei au îndemnat, au sugerat partidelor politice de la Chișinău, care se află în Parlamentul nou constituit, să creeze condițiile necesare pentru o muncă constructivă și pentru constituirea unei structuri a puterii stabile și capabile să facă față acelor probleme sociale și economice, cu care se confruntă actualmente țara noastră. De aceea cred că, Partidul Comuniștilor trebuie să analizeze foarte profund și serios noua situație și mesajele care vin de la principalii noștri parteneri strategici.

Europa Liberă: *Credeți că declarația reprezentantului oficial al externelor de la Moscova, Andrei Nesterenko, ar avea menirea să acționeze ca un duș rece asupra comuniștilor moldoveni, care nu conțin de altfel să inoculeze ideea, susținută de o campanie mediatică masivă, cum că Rusia îi va susține până la victoria zdrobitoare asupra alianței liberale și democratice?*

Victor Chirilă: Eu vreau să remarc că declarația dlui Nesterenco a fost făcută la 3 septembrie, îndată ce dl Voronin a declarat că va alege mandatul de deputat și va renunța la funcția de președinte a R. Moldova. Acest lucru este destul de semnificativ, în special pentru Partidul Comuniștilor și pentru dl Voronin. Cred că Rusia se află acum într-o etapă de reflecție. Probabil își reconsideră anumite părți ale politicii sale în R. Moldova și alianțele pe care le avea până acum în țara noastră. Până acum, una din mize era că dl Voronin și Partidul Comuniștilor este principala forță cu care se poate coopera, cu care se poate iniția un parteneriat în vederea apropiării Moldovei de Federația Rusă. Se pare că acum după eșecul Partidului Comuniștilor de a alege președintele țării în Parlamentul constituit după alegerile din aprilie, și mai ales după eșecul din 29 iulie, se pare că Rusia a înțeles că PCRM este

într-o involuție, iar dl Voronin nu mai este liderul care să inspire încredere majorității populației din R. Moldova și probabil că acum Rusia se află într-o perioadă în care caută noi aliați în R. Moldova.

Europa Liberă: *Rusia însă a mizat întotdeauna pe mai mulți aliați, iar în campania electorală comunistii și președintele Voronin, cum ziceți, au avut întreaga susținere a Rusiei și la alegerile din aprilie, și după violențele ce au urmat. Acum, când există o nouă majoritate în Parlament, iar comunistii nu se grăbesc să facă transferul de putere către alianța liberal-democrată, la Moscova au răsunat critici dure la adresa lui Vladimir Voronin. Cum că el nu se comportă adecvat situației, că ar trebui să voteze pentru un președinte democrat, să nu se agate cu orice preț de putere pentru că asta duce de fapt la pierzanie întregul partid al comunistilor. Asemenea declarații, pe care le-au făcut politicieni cunoscuți ca Alexei Mitrofanov sau Constantin Zatulin ar vădi semnale de reorientare a mizelor rusești în relațiile cu Moldova?*

Victor Chirilă: Eu cred că aceste declarații, atât a lui Zatulin, cât și a lui Mitrofanov, nu sunt întâmplătoare. De fapt, așa presupune că există o coordonare între Duma de Stat și Guvernul Federației Ruse, mă refer la Ministerul Afacerilor Externe și Kremlin. Mesajele sunt clare, dl Voronin trebuie să plece de la conducerea R. Moldova și să se gândească probabil, la viitorul partidului său. Partidul său are nevoie de o reformare internă, astfel încât să permită tinerei generații să preia conducerea acestui partid. De asemenea, cred că primul pas pe care dl Voronin și PCRM ar trebui să-l facă acum, imediat, este să nu creeze obstacole în calea alegerii dlui Marian Lupu în funcția de președinte al Republicii Moldova.

Europa Liberă: *Dle Chirilă, dar orientarea mai pronunțată a noii guvernări către integrarea europeană, nu va stârni gelozia Rusiei, care rămîne a fi principalul furnizor de carburanți și un actor important în reglementarea transnistreană?*

Victor Chirilă: Sigur Rusia nu este încântată de această prioritate strategică pe care și-o asumă Alianța. Dar cred că ea nu va interveni brutal așa cum ar face-o în cazul posibilei aderări a R. Moldova la NATO. Cred că Rusia privește calm lucrurile. Perspectiva de integrare europeană a R. Moldova este departe. R. Moldova nici nu are de fapt o perspectivă clară de integrare europeană. Ea se află la faza negocierii unui acord de asociere, care deocamdată nu ne va oferi perspectiva aderării într-un viitor previzibil. De aceea, calea este lungă, de aceea Rusia nu are motive să se îngrijoreze prea mult. Dimpotrivă, ea este interesată să inițieze niște contacte pragmatice cu noua conducere de la Chișinău. Și atîta timp cât Alianța va ține cont de anumite interese ale Federației Ruse în regiunea noastră și mă refer și la interese economice și la interese politice și în ceea ce ține de Transnistria. Dacă Rusia va vedea că noua Alianță ia în considerare rolul regional al Rusiei, probabil că ea va fi mult mai calmă și va acționa mult mai prudent vizavi de țara noastră.

Europa Liberă: *Și o ultimă întrebare, stabilitatea guvernării comuniste a fost adesea contrapuză haosului guvernării democrate, de altfel tot în formula unor coaliții, din România și mai ales Ucraina. Cît de justificată vi se pare o asemenea comparație?*

Victor Chirilă: Noi când vorbim despre alianțe politice, nu trebuie să ne așteptăm la armonie totală. Mai bine ar trebui să cerem de la noua Alianță o coordonare mai bună a acțiunilor. Întotdeauna vor fi divergențe de opinie, întotdeauna vor fi divergențe vizavi de tactici și strategii. Dar este important să existe un dialog. Un dialog deschis

și transparent. Aceasta contează foarte mult în cadrul Alianței. S-a vorbit foarte mult că în trecut, în cei opt ani, a existat o voință politică. Această voință a fost reprezentată de un singur om. R. Moldova are nevoie însă, de o voință politică reprezentată de majoritatea elitei politice de la noi. Iată adevărata voință politică de care avem nevoie pentru a promova reformele, pentru a transforma țara, pentru a ne apropia de UE. Cred că Alianța are șansa să demonstreze că, în ciuda tuturor divergențelor, există o voință politică clar exprimată.

2. Interviu cu Nicu Popescu și Vlad Spânu: Cabinetul Filat și provocările guvernării. Radio Europa Liberă. 27.09.2009.

De trei zile incoace, mioritic vorbind, Republica Moldova este în rind cu lumea, adică are guvern bine-merci, pe care poporul îl poate lauda, sau injura în discuții telefonice, fără frica de a i se intercepta convorbirile. Cel puțin asta a promis noul director al Serviciului de Informații și Securitate, forțat de presa să recunoască de fapt că asta a fost indeletnicirea serviciilor speciale care așa au înțeles să se informeze despre starea de spirit și potențialele riscuri pentru stabilitate. În lipsa unui interes special pentru convorbirile telefonice astăzi vom pune pe post, «benevol și nesilit de nimeni», o discuție telefonică cu un politolog de la Londra și altul de la Washington despre potențialul noului cabinet de miniștri, discuție pe care am înregistrat-o de la Praga. Asadar, oaspetii emisiunii de astăzi, sunt Nicu Popescu, cercetător la Consiliul European pentru Politica Externă, cu sediul la Londra, și Vlad Spanu, directorul executiv al Fundației «Moldova», care își are sediul la Washington.

L-am întrebat mai întâi pe Nicu Popescu dacă experiența europeană de guvernare în diverse formule de alianță i-ar putea fi de folos noului guvern de la Chișinău?

Nicu Popescu: Cred că Republica Moldova are propria experiență de guvernare în alianță, care ar trebui să facă posibilă evitarea mai multor greseli de către Alianța pentru Integrare Europeană. Și în același timp, cred că Republica Moldova mai și are o experiență extrem de negativă în țara vecină, Ucraina, în care neînțelegerile din cadrul alianței oranj au dus la o instabilitate practic permanentă, făcând imposibilă implementarea unor reforme structurale în acest stat și practic paralizând atât procesul de reforme în Ucraina, cât și procesul de apropiere a Ucrainei de Uniunea Europeană. Deci, atât experiența Republicii Moldova din anii 90, cât și experiența Ucrainei, trebuie evitate practic cu orice preț în cazul noii guvernări de la Chișinău.

Vasile Botnaru, Radio Europa Liberă: Domnule Spanu, dumneavoastră ați intervenit cu o listă de recomandări care vizează între altele și asistența din exterior. Credeti că factorul extern s-ar putea să fie decisiv în cazul Moldovei?

Vlad Spanu: Eu cred că da, din acel punct de vedere că Republica Moldova se afla într-o criză economică, ca de altfel toate țările. Dar Moldova depinde foarte mult de comerțul exterior. Partea de venit în bugetul de stat care vine de la comerțul exterior este foarte mare. Deci Moldova este foarte mult expusă. Și atunci, având o economie deschisă, Moldova depinde mult atât de factorul extern, cât și de capacitatea țării de a se dezvolta economic. Din acest punct de vedere eu cred că, ținând cont și de faptul că remitențele au scăzut, exportul și importul sunt așa cum sunt, cu deficit bugetar foarte negativ pentru Moldova, este important ca să vină din afară un pachet de susținere, atât din punct de vedere politic, financiar, cât și asistență tehnică.

Vasile Botnaru: *Domnule Popescu, in momentul in care s-a produs validarea guvernului am asistat la un "spectacol". Opozitia comunista spunea ca nu este adevarat ce spune noua guvernare despre precedenta guvernare comunista. Acum vreau sa va intreb daca este corect diagnosticul premierului Filat pentru ceea ce preia cabinetul de ministri? Este credibil? Ori pentru ca sa vina asistenta din exterior trebuie sa existe un diagnostic.*

Nicu Popescu: Cred ca nu exista niciun dubiu ca situatia, atat economica, cit si politica din Republica Moldova este extrem de grava. Chiar si fosta guvernare a recunoscut acest lucru de mai multe ori. Insa sint foarte putine persoane care stiu pina la urma cit de grava este situatia, pentru ca stim destul de bine ca in ultimii ani procesul de guvernare a fost foarte netransparent. Nici mass-media, nici parlamentul nu avea nici libertatea si nici puterea de a monitoriza ceea ce se intimpla cu actul de guvernare. Si cred ca in urmatoarele luni noua guvernare va avea destul de multe surprize si informatii noi si chiar surprinzatoare in privinta starii de fapt din Republica Moldova.

Vasile Botnaru: *Adica «cutia Pandorei» nu s-a deschis inca?*

Nicu Popescu: Nimeni nu stie pina la urma pe cit de serioasa este criza din Republica Moldova si pe cit de afectata este Republica Moldova de aceasta criza. Insa nu exclud ca in urmatoarele luni ne vom ciocni de stiri din ce in ce mai proaste referitoare la starea in care se afla tara.

Vasile Botnaru: *Dar nota cea mai proasta pe care poate sa o dea unei guvernari precedente este chiar cea pe care a formulat-o de fapt noua guvernare atunci cind si-a propus sa edifice statul de drept. Asta inseamna ca pina acum el nu a existat cu desavirsire? Sinteti de acord cu aceasta nota?*

Vlad Spanu: Eu cred ca este foarte mult de lucru in sensul de a da cetatenilor aceasta sansa de a trai intr-o tara libera si democratica. Faptul ca din Moldova a plecat foarte multa lume in exterior denota citeva chestiuni. Unii au plecat din considerente economice. Deci au fost nevoiti sa plece, au avut niste constrangeri economice. Altii au plecat din motive de alt ordin. Principial nu au vrut sa lucreze – ma refer la functionarii publici - intr-un stat condus de un singur partid si care are politici de orientare cu care nu erau de acord acesti oameni. Deci, e doar ceea ce se vede la suprafata, ce tine de statul de drept. Oamenii pur si simplu au plecat din tara pentru ca nu aveau posibilitatea sa existe acolo si nu erau de acord cu politicile Partidului comunist care a condus tara timp de opt ani. Insa sint probleme cu mult mai grave care ne arata ca la noi in Republica Moldova nu a mai existat suprematia legii. Si asta vedem prin controlul asupra mass-media, controlul mesajului care venea la public. A doua a fost problema sistemului judecatoresc, care nu era impartial si care nu era o putere separata in stat, asa cum ar fi trebuit sa fie intr-un stat de drept. In plus, partidul de guvernamint a subordonat business-ul privat prin mecanismele care au fost si prin niste metode autoritare, ceea ce iarasi ne da dovada ca in Moldova nu a existat un stat de drept cu o competitie ca in sistemul capitalist sau economia de piata.

Vasile Botnaru: *Domnule Popescu, sinteti de acord cu nota aceasta, ca nu a existat stat de drept in Republica Moldova?*

Nicu Popescu: Eu cred ca nu putem evalua situatia din Republica Moldova, judecind doar in termeni de alb si negru, existenta unui stat de drept sau lipsa unui stat de drept. Pentru ca in linii mari practic orice stat din lume se

afla în zona gri în care exista anumite elemente de supremație a legii sau exista anumite elemente de autoritarism. În cazul Republicii Moldova cred că fără doar și poate, inclusiv în anii trecuți, au existat mai multe elemente democratice și pluraliste decât în Rusia, Armenia, Azerbaidjan, Asia Centrală. Și din această perspectivă anumite elemente de guvernare legală fără doar și poate în Republica Moldova existau. În același timp, dacă încercăm să comparăm Republica Moldova cu Europa Centrală, sau cu democrația din Republica Moldova din anii 90, sau cu un stat precum e Ucraina, cred că într-adevăr putem spune că în cazul Republicii Moldova asistasem la o situație de pluralism politic mai scăzut, situația democratică se deteriora, supremația legii era din ce în ce mai des încălcată de către un proces de guvernare hipercentralizat și deseori autoritar. Și în aceste condiții Republica Moldova, dacă într-adevăr dorește să se apropie de Uniunea Europeană, dacă dorește să fie mai prosperă, va trebui să se distanțeze drastic și rapid de acel model de guvernare pe care l-a implementat Vladimir Voronin în Republica Moldova.

Vasile Botnaru: *Acum dacă ne uităm pe program, și-a ales sau nu guvernul Filat remediile cele mai eficiente? Întreb asta pentru că opoziția comunistă îi reproșează că a operat în noul program doar cu fraze generale. Or, în replica guvernul spune că e vorba de fapt despre politici. Veaceslav Ioniță în special a spus că nu veți găsi în program un număr "X" de locuri de muncă pe care ar trebui să le deschidă guvernul, ci este vorba despre politici. Ați văzut aceste politici care pot redresa situația precară, așa cum spune noua guvernare, moștenită de la comunisti?*

Vlad Spanu: Eu m-am uitat la prioritățile noului guvern și este important – și sînt de acord aici că nu poți veni în două-trei săptămîni cu un program foarte detaliat – zic, este important ca noul guvern să prezinte parlamentului direcția de orientare a statului, încotro statul are să se miste în următorii patru ani cît noul guvern va fi în funcție. Deci acest lucru este important și nu, cum spuneți, numărul de locuri de muncă sau numărul de grădinițe ce urmează a fi deschise, cum era în timpul URSS-ului. Cel mai important pentru mine este faptul că este examinată această orientare prezentată parlamentului și urmează să vedem foarte atent cum se va realiza această orientare. Fiindcă dacă ne uităm peste programul noului guvern, vedem că elemente din el s-au regăsit și în angajamentele guvernelor precedente, în timpul guvernării din 2001 pînă în 2009 a Partidului comunist. Înșă noi știm că a fost o mare divergență între declarații și realizare, și fapte. În acest sens este bine că cei din societatea civilă, cei din mass-media să fie precauți, să se uite cum guvernul va realiza aceste declarații și asta este meseria noastră. Deci, pe de o parte, cred că trebuie să ne bucurăm cu toții acei care am crezut că Republica Moldova nu mergea pe o cale pe care ne-o dorisem, pe calea integrării în Uniunea Europeană și de ridicare a standardelor de viață. Pe de altă parte, cei din societatea civilă și din mass-media, să nu cadem pe făgașul acesta de extaz. Trebuie să ne bucurăm, dar să fim precauți vis-a-vis de realizarea acestui program.

Vasile Botnaru: *Dacă ne uităm pe elementele principale, care sînt cinci la număr, într-adevăr ele, în mare parte, coincid să zicem cu intențiile guvernului Greceanii. Poate cu deosebirea că în punctul cinci avem "descentralizarea", adică în antiteză cu "verticala puterii". Domnule Nicu Popescu, credeți că aceste pirghii astăzi sînt cele mai necesare și vor da efect pe termen lung? Vorbesc nu doar despre descentralizare, dar și despre «integrarea europeană» pe primul loc, «reintegrarea țării», «depășirea crizei».*

Nicu Popescu: Da, într-adevăr cred că principalul obiectiv al Alianței pentru Integrarea Europeană este demonopolizarea sistemului politic și economic din Republica Moldova. Experiența ultimilor ani, dar și experiența unor state cu puterea hipercentralizată ca Rusia sau Armenia, arată că implementarea unor reforme democratice și

apropierea unor astfel de state de Uniunea Europeană de către un regim autoritar sau semiautoritar este practic imposibilă. Pentru că acest tip de guvernare monopolistă foarte rapid duce la creșterea corupției, la capturarea statului de către interese private și, prin urmare, la stagnarea procesului de modernizare și de apropiere de Uniunea Europeană. Or, în cazul Republicii Moldova, ea se mișcă treptat spre un sistem politic ceva mai competitiv, în care partidele politice, atât din opoziție, cât și partidele care se afla la guvernare, vor discuta, vor dezbate anumite politici care necesită a fi implementate. Și din aceste dezbateri cred că Republica Moldova va avea de câștigat. Pentru că de cele mai multe ori competiția dintre opțiuni politice sau economice aduce în primul și în primul rând beneficii consumatorilor. Și în cazul Republicii Moldova ne referim la acei alegatori care vor avea posibilitatea de a alege deschis și liber între posibilele direcții de evoluție a Republicii Moldova.

Vasile Botnaru: *Acum v-aș propune să ne uităm un pic la «așii» pe care îi are prim-ministrul Filat, care sînt ei. Și dacă Vladimir Filat va putea să aibă o echipă și nu doar reprezentanți ai partidelor, foarte puternici grație partidelor dar și grație personalității acestora.*

Vlad Spanu: Cred că echipa care este la guvernare are de rezolvat câteva probleme grave care stau în fața Republicii Moldova. Deci nu vorbim numai de problemele generale. Cînd vorbim de criza economică, se are în vedere plata pensiilor și salariilor care acum este sub un mare semn de întrebare. Alt obstacol care ar putea fi în calea noii guvernări este faptul că ar putea să nu reușească într-un termen care îi va permite situația politică, deci nu va reuși să facă reformele necesare în interior. Și în special ceea ce ține de reforma mass-media publice. Dacă la televiziunea publică Teleradio-Moldova nu vor avea acces toate forțele politice și analiștii politici ca să fie o dezbatere și să ajungă la urechea cetățeanului, inclusiv la țară, ce se întîmplă în realitate în Republica Moldova, noua guvernare risca să noile alegeri – dacă cumva vor fi repetate la anul viitor – să nu reușească să prezinte electoratului cine este această nouă guvernare și care sînt politicile sale. Un risc destul de mare în afară de riscul că nu vor fi în stare să acumuleze suficiente mijloace financiare pentru a plăti salariile și pensiile la timp. Și alt risc care este și pe care noua guvernare trebuie să îl ia în calcul, este riscul escaladării unui conflict pe Nistru, în cazul cînd acei care stau la Tiraspol sau acei care stau la Moscova vor vedea în noua guvernare un pericol pentru ei și atunci vor încerca să destabilizeze situația. Deci acestea sînt trei riscuri mari.

Prin urmare, noua guvernare, în măsura în care va fi această echipă în stare să neutralizeze aceste riscuri, aceasta este prima încercare a noii guvernări de a rezolva aceste probleme care stau în fața ei imediat, acum. În ce măsura va putea să o facă? Eu sînt optimist în sensul că noua guvernare sau Vladimir Filat a reușit să închege, cu ajutorul partidelor din coaliție, un guvern care ar putea să facă față. Cel puțin, sînt oameni pe care îi cunosc eu, sînt oameni profesioniști care știu domeniul. Știu că au fost multe critici și la adresa unora, de exemplu la Ministerul culturii. Acolo nu cunosc situația. Dar pe domeniul economic, domeniul financiar, diplomatie, eu cred că sînt alegeri foarte bune și lucrurile vor evolua. Fiindcă, cum am zis, acestea sînt riscurile în domeniul economic și financiar și riscul în domeniul politic legat de Transnistria. Și evident că va fi nevoie – s-a și început – de o schimbare la nivel de instituții de forță. SIS-ul, a fost schimbat șeful SIS, vor fi schimbați șefii și alții structuri de forță. Ministrul Apărării este un ministru nou, ministrul de Interne. Deci acestea sînt elementele pe care trebuie să se bazeze, cum am zis, eliminarea riscurilor și după aceea dezvoltarea economică și dezvoltarea relațiilor internaționale în decurs de patru ani. Dar riscurile sînt imediate în următoarele șase luni. Deci trebuie să fie rezolvate anumite aceste probleme.

Vasile Botnaru: *Domnule Popescu, sinteti de acord cu aceasta lista de teste pe care le are de sustinut guvernul?*

Nicu Popescu: Da, sint de acord cu aceasta lista dar cred ca principalul test este coeziunea interna si capacitatea aliantei de a mobiliza acel potential intelectual si politic pe care il are pentru a implementa reformele reale. Cred ca din partea societatii civile au existat niste asteptari mai mari fata de noul guvern. In realitate avem doua guverne. Un guvern, sau o jumatate de guvern, care este destul de competent. Practic ministerele cheie – de Economie, Finante, de Externe, de Interen, au niste specialisti care mai mult sau mai putin s-au manifestat in trecut. Dar exista si un al doilea guvern, un guvern foarte politizat in care au venit persoane numite de partid, dar care nu sint foarte cunoscute ca specialisti in domeniu. Si cred ca anume aceasta a doua jumatate a guvernului pare mult mai slaba din punctul de vedere al societatii civile si nu raspunde integral asteptarilor pe care le-a avut societatea fata de noua guvernare.

Vasile Botnaru: *Dar garanteaza partidele probabil in cazul lor?*

Nicu Popescu: Partial garanteaza partidele insa partidele nu trebuie sa garanteze ci sa guverneze tara cu persoane competente. Daca doriti ne putem aminti chiar si de faptul ca niste specialisti foarte buni ca Marian Lupu, Valeriu Lazar au fost promovati din interiorul guvernului de catre Partidul comunistilor nu pentru ca acestea erau membri de partid, ci pentru ca acestia erau considerati specialisti buni si au primit sprijinul Partidului comunist de pe atunci pentru a promova anumite reforme. Cred ca treptat Alianta pentru Integrare Europeana ar trebui sa utilizeze aceasta abordare a actului de guvernare prin care partidele politice deleaga sprijinul lor politic nu in mod obligatoriu unor membri de partid, ci unor specialisti, unor persoane competente, care vor duce la niste reforme coerente dar si vor arata faptul ca aceste partide politice sint destul de responsabile si pot atrage si promova oameni noi si competenti.

Vlad Spanu: Eu as vrea sa adaug, domnule Botnaru, aici. Eu cred ca partidele, in special acele care nu au fost la guvernare pina in anul 2001, au destule probleme ce tin de echipa. Am sa apelez la un exemplu foarte concret. Am fost rugat sa pun pe hirtie o lista de diplomati care nu mai sint astazi la Mnisterul de Externe. Si mi-am dat seama ca este destul de complicat sa o faci fiindca foarte multa lume a plecat in anul 2001, nu mai doresc sa se intoarca acasa sau se vor intoarce cu foarte mare greu din cauza ca sint aranjati in alte parti, lucreaza in organizatii, salariile in Republica Moldova sint asa cum sint. Multi din fostii diplomati s-au compromis care au lucrat la Ministerul de Externe. Deci prin acest exemplu vreau sa zic ca nu este simplu sa aduci o echipa de profesionisti din diverse motive si ca sa ne gindim doar la Ministerul de Externe. In afara de faptul ca ai nevoie de consolidarea echipei la centrala, la minister, mai ai nevoie si de o echipa suficient de maricica pentru ambasade care sint aproximativ 30 la numar. Si doar ambasadori trebuie sa ai 30 de persoane si trebuie sa fie competenti, nu sa-i trimiti pe criterii politice cum au fost facuti pina acum ca o plata pentru faptul ca esti loial partidului de guvernamint.

Deci, in general, toate aceste partide care sint in Alianta pentru Integrare Europeana au aceasta problema: sa isi aduca o echipa. Si Nicu Popescu a spus ca o parte din guvernul actual, membri ai cabinetului nu ar corespunde criteriului de profesionalism si au fost propusi pe criterii politice. Si asta ar putea fi adevarat. Fiindca, am spus, partidele nu au crescut o echipa de profesionisti si din aceste considerente este poate bine si poate la prima etapa se va merge pe aceasta cale de algoritm si pe membri de partid. Insa posibil sa i se dea voie premierului Filat ca sa aleaga cel putin la nivelul doi, al viceministrilor, la nivel de ambasadori, la nivel de sefi de directie – deja asta este

treaba ministrului, dar noua guvernare este bine să se uite în afara listelor partidului și să aducă oameni profesioniști care sînt în Republica Moldova și sînt și în afara țării. Și de asta este important să se meargă mai mult pe criterii de profesionalism decît pe criterii de partid care, ne uităm la liste, sînt foarte buni membri de partid, însă nu întotdeauna avem siguranța că ei au experiența și cunoștințele respective într-un domeniu în care vrea să îi promoveze partidul sau la ministerele care le-au fost încredințate de a-l administra.

Vasile Botnaru: *In concluzie, v-ați aventura acum să pronosticați cît de lungă va fi viața acestui guvern?*

Nicu Popescu: Nu cred că știe cineva cît de lungă va fi viața acestui guvern și orice tip de presupuneri ar fi speculații care nu ar avea niciun fundament real. Cred că practic niciunul din actorii politici cheie din Republica Moldova nu știe ce va face peste două sau trei săptămîni. Și în aceste condiții cred că ar fi iresponsabil să speculăm în privința longevității acestui guvern.

Vlad Spanu: Eu am pornit, cînd am elaborat împreună cu alți experți un document care a fost prezentat în special în Statele Unite ale Americii și la Bruxelles, am pornit de la faptul că acest guvern are o fereastră de oportunitate de șase luni. În cazul în care se vor crea premisele sau se va crea situația de a merge la alegeri anticipate în 2010. Deci, eu cred că noul guvern trebuie anume din acest punct de vedere să reiasă. Deci la prima etapă este această fereastră de oportunitate de șase luni și să rezolve problemele imediate despre care am spus mai înainte – salarii, reforma sectorului mass-media publice și sectoarele de forță – SIS, ministerul de Interne, justiția. Și dacă rezolvi problema în această perspectivă și știi că ai de rezolvat aceste probleme într-o perioadă scurtă, te vei putea mobiliza ulterior ca să elimini riscurile și să creezi un program de guvernare pe termen de patru ani – dacă îți asiguri spatele, îți asiguri baza eliminînd aceste riscuri.

Vasile Botnaru: Adică pînă la bunăstare mai este cale de parcurs – ultimul element din programul de guvernare. Deocamdată așteptăm primul bilanț după șase luni, asta ar fi de înțeles.

3. Interviu cu Vlad Filat: Relațiile moldo-americane sînt foarte importante, ba chiar determinante. Radio Europa Liberă. 25.06.2009.

Vlad Filat, Prim-ministrul R. Moldova: "Sîntem sinceri în porniri, ceea ce ne va ajuta să ne îndeplinim misiunea deloc ușoară pe care ne-am asumat-o

Europa Liberă: *De ce ați intitulat programul de guvernare "Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare?"*

Vlad Filat: Este ceea ce și-au dorit atît de mult cetățenii R. Moldova. Avem nevoie să fim liberi. Avem nevoie să avem instituții democratice. Și avem nevoie să trăim în bunăstare.

Europa Liberă: *Acum 10 ani făceați parte din guvernul ADR. Astăzi v-ați asumat guvernarea Alianței pentru Integrare Europeană. Care sînt deosebiri și care sînt asemanările? Riscurile sînt aceleași?*

Vlad Filat: Situațiile sînt similare pe alocuri însă este și o diferență foarte mare. R. Moldova este cu totul și cu totul altă situație, vizavi și de relațiile internaționale, vizavi și de perspectivele pe care le are. Sînt și lucruri foarte

asemănătoare, cum ar fi guvern de coaliție, în cadrul căruia nu poți să-ți expui exact sau până la urmă punctul de vedere. Și la candidaturi, dar și la anumite decizii. Reprezintă un compromis, din punctul meu de vedere rezonabil. Situația de criză – atunci am avut una regională, acum avem una mondială. Însă, ceea ce m-a făcut să fiu într-o atmosferă și într-un confort psihologic atunci, mă face și acum. Am încredere în propriile puteri și am încredere în colegii mei. Și vreau să vă spun că suntem sinceri în porniri, ceea ce ne va ajuta să ne îndeplinim misiunea pe care ne-am asumat-o. Una deloc ușoară.

Europa Liberă: *Cum va fi atunci când premierul Vlad Filat va cere unui ministru care este desemnat din partea unui alt partid care face parte din AIE și acel subaltern spune că e mai important să procedeze așa cum insistă liderul partidului sau și nu premierul. Cum procedați?*

Vlad Filat: În acest caz, ministrul urmează să plece din guvern. Premierul Filat nu-i va cere unui ministru să nu respecte legislația, nu-i va cere să nu muncească. Voi cere și voi fi în acest sens foarte și foarte insistent. Cine nu va face față, vă spun cu toată certitudinea, urmează să plece.

Europa Liberă: *Sunteți conștient că dacă actuala guvernare va avea succese va fi meritul întregii coaliții AIE, dacă vor fi eșecuri atunci să va face vinovat premierul Vlad Filat?*

Vlad Filat: Așa a fost întotdeauna în ceea ce am făcut în viață. Asta este regula și accept această regulă. Pe mine nu mă interesează ca meritele sau rezultatele să fie pe seama cuiva. Chiar dacă este vorba de persoana mea. Este important ca aceste succese să fie. Este important ca oamenii să aibă posibilitatea să se mândrească că sunt cetățeni în R. Moldova și să trăiască în propria țară.

Europa Liberă: *Avem aceste majorări în lanț la utilități. Vor fi majorări de salarii și pensii? Pentru că e panică totuși în societate.*

Vlad Filat: Vorbiți de majorări la nivel de municipiul Chișinău. Nu văd premise și motive pentru majorarea altor servicii la nivel de țară. Sigur ceea ce ține de activitatea guvernului - eventualele majorări urmează să fie compensate cu majorări de salarii. În mare parte, dacă este să vedem ce se întâmplă și pe piața valutară din R. Moldova, sunt speculații, sunt zvâcniri ale fostei guvernări pentru a crea în continuare panică și emoții în acest domeniu.

Europa Liberă: *La începutul săptămânii viitoare urmează să plecați în vizită la Bruxelles. Sa ne spuneti cum trebuie să fie relațiile moldo-comunitare?*

Vlad Filat: Firește și în realizarea scopului nostru – integrarea R. Moldova în spațiul valoric de securitate al Uniunii Europene. Urmărim în primul rând să relansăm dialogul, să ne expunem exact opiniile noastre vizavi de ceea ce urmează să facem noi în R. Moldova. Să punem punct pe pre-condițiile necesare pentru semnarea acordurilor între R. Moldova și Uniunea Europeană. Este vorba de documentul care ar reglementa raporturile juridice, dar foarte important, ține și de mesajul nostru care trebuie să spun sincer, nu ne este unul foarte plăcut, dar care presupune ajutorul pentru R. Moldova în această situația complicată.

Europa Liberă: Vă duceți în Occident cu mâna întinsă?

Vlad Filat: Niciodată nu voi fi o persoană cu mâna întinsă sau care își exercită mandatul cu umilință. Cu demnitate însă, voi ruga comunitatea europeană să ajute cetățenii R. Moldova. Am rămas într-o situație foarte gravă. Urmează să asigurăm cu pensii și salarii cetățenii R. Moldova. Nu va fi cerșire dar va fi o rugămintă dar cu demnitate, iarăși, făcută către partenerii noștri făcută către partenerii noștri de a ajuta R. Moldova.

Europa Liberă: Pe de altă parte, la începutul lui octombrie ar putea să vină la Summitul CSI de la Chisinau, omologul dvs rus Vladimir Putin. Care va fi prioritatea relației dintre Chișinău și Moscova?

Vlad Filat: Sincer să vă spun, aș vrea foarte mult să am ocazia să-l întâlnesc pe dl. Putin. Pentru mine este un bărbat puternic, care știe exact ce vrea. Pot să discut la nesfârșit deciziile politice sau anumite aspecte cu care nu sunt de acord. Dar ca personalitate, este un om puternic care își pune scopuri și le realizează. Eu sunt ferm convins că dacă voi avea această ocazie, o să reușesc că și în R. Moldova sunt oameni puternici care știu exact ce vor, și care au capacitatea să dialogheze, să-și propună scopuri pragmatice și care pot fi realizate. Or, interesele sunt de ambele părți, și care pe alocuri în consens și ele trebuie să fie realizate.

Europa Liberă: Veți reuși să convingeți Kremlinul să-și retragă armata rusă de pe teritoriul R. Moldova?

Vlad Filat: Am să încerc și cred că voi reuși să conving Kremlinul să-și respecte angajamentele și să respecte cetățenii R. Moldova și statul R. Moldova.

Europa Liberă: Bine, dar au trecut mai mult de 10 ani și Moscova nu a onorat acele promisiuni facute la summit-ul OSCE de la Istanbul.

Vlad Filat: Înseamnă că urmează să redimensionăm mesajul nostru, să-l amplificăm și să căutăm probabil anumite soluții pentru ca în sfârșit să avem și soluția finală. Pe mine acum mă interesează agenda proprie. Nu vom activa în baza agendelor străine. Sigur, în baza agendei proprii, noi urmează să negociem, să găsim pe alocuri compromise. Dar, vom fi insistenți să ne promovăm interesele noastre naționale. Vom cere foarte hotărât ca R. Moldova să fie respectată ca fiind stat independent, suveran, neutru, fără ca pe teritoriul țării noastre să fie armament și trupe militare străine rusești.

Europa Liberă: Și relațiile moldo-române ce dimensiune vor avea. Ați vorbit atât de mult de semnarea Acordului privind micul trafic la frontieră. Dar nu este clar ce va fi cu soarta Tratatului politic de bază?

Vlad Filat: Urmează să discutăm. Urmează să avem o discuție sinceră, având la bază și elemente de modernitate diplomatică, pentru a ajunge să semnăm acest document. El este foarte important și pentru R. Moldova și pentru România. Noi avem nevoie să scăpăm de aceste stereotipuri care există în mentalitatea multora în R. Moldova și foarte important, să mai scăpăm de anumite obstacole în dialogul nostru cu Federația Rusă.

Europa Liberă: Am auzit că nu este exclusă și o vizită a premierului moldovean peste ocean, în SUA. E adevărat ca veți merge la Washington?

Vlad Filat: Relațiile moldo-americane sunt foarte importante, ba chiar determinante. În discursul meu am enunțat poziția Guvernului. SUA sperăm că în continuare va fi alături de R. Moldova, de cetățenii R. Moldova și ne va oferi acel cadru instituțional pe de o parte având la baza relațiile pentru a asigura, așa cum spunem suveranitatea și independența R. Moldova. Noi avem nevoie de sprijinul Statelor Unite ale Americii și acest lucru urmează să fie realizat prin implicare și prin foarte, foarte multă muncă aici la Chișinău în a face față acelei decideri care este din partea Americii.

Europa Liberă: *Printre cei care v-au felicitat primii, am auzit așa fără să vreau, au fost urările mame. V-am surprins foarte emoționat când discutați cu ea.*

Vlad Filat: Mama, tata, sora, fratele, sotia vreau să vă spun că și ei, ca și mine au câteva nopți nedormite. Mama cel puțin mă simte foarte bine la distanță. Știe când dorm și când nu dorm.

4. **Interviu cu Iurie Leancă: "Sper ca în 3 ani să semnăm un acord cu UE de liberalizare a regimului de vize". Radio Europa Liberă. 25.09.2009.**

Iurie Leancă, Ministrul de Externe al R. Moldova: Pe exterior, bineînțeles că prima vizită va fi la Bruxelles, vizită a delegației R. Moldova în frunte cu prim-ministrul.

Europa Liberă: *Uniunea Europeană semnalează că este dispusă să sprijine financiar R. Moldova până a obține creditul din partea FMI.*

Iurie Leancă: Nu știu dacă în istoria recentă după doar câteva zile după investirea Guvernului, primul-ministru face o astfel de vizită. În ceea ce privește disponibilitatea UE - o agendă extrem de ambițioasă.

Europa Liberă: *Începând de la întrevvedereea între Vlad Filat și Javier Solana?*

Iurie Leancă: Și cu dl Solana, care este Secretarul general pentru Politică Externă și cu președintele Comisiei Europene și cu 4-5 comisari pe diferite domenii. Nu este vorba doar despre sprijin financiar, este vorba în primul rând despre un sprijin de ansamblu, pe care această instituție extrem de prestigioasă și unde noi vrem să aderăm, ar putea să-l ofere R. Moldova. Este și sprijin politic, economic, financiar, comercial. Sunt convins că la aceste întâlniri vom reuși să trasăm cel puțin la nivel de obiective generale și după aceea ne vom aprofunda pe parcursul următoarelor luni, relația noastră și perspectivele cu UE și țările individuale, bineînțeles.

Europa Liberă: *Totuși vreau să ne spuneți tot ce știți despre acest ajutor financiar din partea Bruxelles-ului pentru R. Moldova?*

Iurie Leancă: Asistența preconizată din partea Comisiei Europene acum câteva luni pentru R. Moldova din păcate, criza economică agravată de inacțiunea foștilor guvernanți a generat după cum știe toată lumea un deficit bugetar enorm și care se aprofundează zi de zi. Vom reuși arătând cifre concrete, niște realități pentru care noi nu avem nicio responsabilitate din păcate, să sollicităm un sprijin mult mai semnificativ. Îmi pare rău că după 18 ani de independență, tot suntem nevoiți să umblăm și să rugăm să primim acest ajutor.

Europa Liberă: *Premierul Filat spunea că merge la Bruxelles și cu demnitate nu numai cu umilință.*

Iurie Leancă: Nu am vorbit de umilință. Mergem cu demnitate, dar spuneam că moștenirea pe care o primim e din păcate de așa natură că în loc să discutăm alte subiecte, trebuie să revenim la subiecte de acest gen.

Europa Liberă: *Dar pe ce sumă contează noua guvernare. La întrevederile pe care le va avea noul premier Vlad Filat cu demnitarilor europeni se va vorbi despre aceasta asistentă?*

Iurie Leancă: Cu cât va fi mai semnificativă această sumă, cu atât ne va fi mai de ajutor.

Europa Liberă: *Aproximativ?*

Iurie Leancă: Nu pot să intru în acest moment în detalii, fiindcă de abia am început să explorăm oficial disponibilitatea Bruxellesului, disponibilitatea țărilor membre și a altor donatori. Eventual peste 2-3 săptămâni vom putea reveni la acest subiect.

Europa Liberă: *Veți discuta și despre ridicarea vizelor pentru cetățenii R. Moldova?*

Iurie Leancă: Trebuie să vedem care sunt cerințele Uniunii Europene, trebuie să vedem ce au făcut și ce nu au făcut fostele autorități. Pentru aceasta e nevoie de ceva timp ca să inventariem situația reală și sper foarte mult că vom reuși să convingem UE, Comisia Europeană să demarăm negocieri privind liberalizarea regimului de vize între UE și R. Moldova cât mai curând posibil. Sper ca în cel mult trei ani am putea semna un astfel de acord.

5. Interviu cu Mihai Ghimpu: Reforme economice, relații bune cu România, acord de asociere cu UE și negocieri cu Rusia. Radio Europa Liberă. 18.09.2009.

Mihai Ghimpu, Președintele Parlamentului R. Moldova: Comunistii ne-au lasat o moștenire cum ar fi “un cimp cules și arsă”. Guvernul trebuie să vină imediat să înceapă lupta cu sărăcia, să vedem de unde găsim bani pentru pensii și salarii ca ieri deputații comunisti ne-au asigurat că au lasat banii, însă acestea sunt adevărate minciuni.

Europa Liberă: *Se vor găsi suficiente mijloace financiare pentru a fi acoperite toate nevoile și mai ales speranțele alegătorilor?*

Mihai Ghimpu: Tine de competența guvernului. Trebuie să găsim. Cetățenii trebuie să primească salarii, pensionarii trebuie să fie asigurați cu pensii.

Europa Liberă: *Vor fi cumva și majorări de salarii?*

Mihai Ghimpu: Sigur că se vor mari cu timpul, pentru că la noi salariile și pensiile sunt foarte mici. Dar ca să ajungem la salarii și pensii bune trebuie să facem niste reforme care să dureze și lumea ar trebui să înțeleagă acest lucru. Cei care cred că noi vom trăi bine fără reforme gresesc amarnic. Fiecare ar trebui să fie acum gata să înțeleagă acest lucru. Am pierdut 20 de ani! Căci dacă faceam reforme, azi trăiam bine și poate eram în Uniunea Europeană (UE) cu salarii și pensii bune. Așa că cei care vor să mergem înainte, să atingem un nivel normal de

viata, cu salarii si pensii bune trebuie sa fie de acord cu noi si sa stringem impreuna cureaua azi ca sa traim miine bine.

Europa Liberă: *Astazi ati aprobat in a doua lectura structura guvernului. Cit timp mai trebuie pentru a cunoaste si componenta nominala a noului executiv?*

Mihai Ghimpu: Miercuri ori vineri. Doar saptamina viitoare va fi acceptata componenta si programul guvernului. Principalul este acum cum vom reusi sa definitivam acest program de guvernare, cu componenta este mai usor.

Europa Liberă: *Puteti spune cu exactitate si cind va fi ales presedintele tarii?*

Mihai Ghimpu: Pina la 11 noiembrie trebuie sa alegem presedintele. Si va fi ales, eu sunt convins.

Europa Liberă: *Dar acest dialog cu comunistii cand si in ce conditii demareaza?*

Mihai Ghimpu: Ei vor vota, alta cale nu au. Alegerile anticipate nu sunt potrivite pentru Republica Moldova, pentru stat, dar nici pentru ei. Noi vom modifica Codul Electoral, vom oferi fiecarui cetatean dreptul de a participa la formarea puterii, si peste tot unde sunt cei care alcatuiesc aproape un milion de cetateni de-ai nostri, aflati la munca in strainatate.

Europa Liberă: *Al doilea decret pe care l-ati semnat, cel cu privire la abolirea regimului de vize pentru cetatenii Romaniei, relatiile moldo-romane cum le vedeti, cum ar trebui sa evolueze?*

Mihai Ghimpu: A fost o rusine pentru noi. Eu imi cer scuza prin intermediul Europei Libere in fata cetatenilor Romaniei. Sigur ca am corectat aceasta greseala politica constient facuta. Noi trebuie sa avem relatii bune, foarte bune cu Romania. De ce ar trebui sa sufere cetatenii Romaniei in situatia cind Voronin are niste visuri departe de democratie, de liberalism, de integrare europeana. Asa ca am corectat aceasta greseala si ma bucur ca am avut aceasta posibilitate. Singele apa nu se face.

Europa Liberă: *Vor fi inaugurate si consulatele la sudul si nordul Moldovei, adica la Balti si Cahul, despre care s-a vorbit atit de mult la nivel diplomatic?*

Mihai Ghimpu: Da, aceasta tine acum de competenta guvernului si sigur ca vor fi. Suntem pentru relatii bune cu Romania, dar asta nu inseamna relatii rele cu Federatia Rusa.

Europa Liberă: *Aveti in vedere ca va exista acel parteneriat strategic moldo-rus despre care au vorbit si fostii guvernanti?*

Mihai Ghimpu: Trebuie sa avem relatii si cu Federatia Rusa.

Europa Liberă: *In baza caror principii?*

Mihai Ghimpu: În primul rând noi trebuie să vedem interesele Republicii Moldova, problema pe care am abordat-o și cu Excelența sa, Ambasadorul Federației Ruse la Chișinău, este problema transnistreană și prezența armatei. Moscova trebuie să-și retragă armata. Unde e soldat străin miroase a praf. Dacă miroase a praf reiese instabilitate politică, lipsa de investiții străine și lipsa controlului teritoriului, intrarea cetățenilor cu contrabandă și cu tot ce doriți. Eu cred că Federația Rusă își va schimba poziția și vom soluționa problema transnistreană.

Europa Liberă: *Există șanse să plece armata rusă de pe teritoriul Republicii Moldova?*

Mihai Ghimpu: Ei trebuie să plece, acest teritoriu ne aparține nouă și noi decidem cine să dețină armament aici, armata, ș.a.m.d. Până acum a decis Kremlinul pentru că din păcate așa au fost conducătorii noștri. Moscova tot se uita și la cine e în fruntea statului. Rusia trebuie să ne respecte așa cum respectăm noi drepturile Federației Ruse. Noi suntem un stat mic dar avem aceleași drepturi. Dacă noi spunem nu, înseamnă că noi nu dorim să avem armata străină pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent că e a Federației Rusie sau a altcuiva, nu vrem și atât. Noi am trecut prin ocupație, războaie, deportări, colectivizări. Vai și amar de destinul nostru. Așa că avem și noi dreptul la o viață liniștită, liberă și cred că Rusia aceasta trebuie să-o înțeleagă.

Europa Liberă: *Domnule președinte, în ultimii doi ani s-a vorbit mult despre nevoia semnării unui acord de asociere între Republica Moldova și UE. Vor demara negocierile?*

Mihai Ghimpu: Depinde de reformele pe care le vom face: să respectăm drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să avem o presă liberă, o justiție independentă. Dorința noastră este mai mare decât a UE de a avea acest acord și cred că el va fi semnat chiar poate și până la sfârșitul anului.

Europa Liberă: *UE ar fi disponibilă să ofere și asistență financiară Republicii Moldova, asta s-a înțeles după întrevăderea pe care ați avut-o cu Cesare de Montis, șeful delegației Comisiei Europene la Chișinău.*

Mihai Ghimpu: UE e gata să ofere fonduri pentru că ei cunosc foarte bine situația de la noi. Ei știu ce s-a întâmplat opt ani de zile. Ținând cont de faptul că au monitorizat și monitorizarea lor într-o oarecare măsură a permis dictatura lui Voronin, acum trebuie să pună umărul și ei să ne ajute. Sunt foarte înțelecători.

Europa Liberă: *Chișinăul contează pe acest sprijin din partea UE?*

Mihai Ghimpu: Sigur contăm. Noi fără un sprijin din afară nu prea avem posibilitatea să depășim criza social-economică.

Europa Liberă: *Se zice că dacă Moldova va avea relații bune cu UE, Rusia se va uita cu alți ochi la Moldova.*

Mihai Ghimpu: Noi nu trebuie să ne construim viitorul statului în funcție de cum se uita Federația Rusă la noi. Dreptul ne aparține așa cum aparține și Federației Ruse. Noi suntem cei care ne decidem soarta și noi vom decide viitorul nostru european, cel care este inevitabil pentru Republica Moldova.

6. Interviu cu Marian Lupu: "Resortul Reintegrării a fost ridicat la un nivel superior". Radio Europa Liberă. 17.09.2009.

Marian Lupu, Președintele PDM: Toate discuțiile care au avut loc astăzi în parlament, s-au axat pe câteva subiecte, în special pe cel ce ține de lichidarea Ministerului Reintegrării. Noi ne-am propus să ridicăm statutul persoanei responsabile în cadrul Guvernului pentru problematica de reintegrare teritorială. Ministerul care a existat în toți acești ani a avut în aparat doar zece persoane. Noi, cei care constituim AIE propunem să ridicăm acest nivel până la statutul de viceprim-ministru. Acest minister nicicum nu este lichidat, ci este transformat într-un birou special în cadrul Aparatului Guvernului. Mandatul unui viceprim-ministru în colaborarea pe orizontală cu ministerele de ramură se prezintă a fi o idee cu mult mai mare efect în comparație cu formula existentă a Ministerului Reintegrării. Deci, dacă ministrul Reintegrării mergea și îi ruga pe colegii săi miniștri să coopereze la soluționarea anumitor probleme, nu era cea mai fericită variantă. Să nu uităm că reintegrarea nu se limitează doar la negocieri în cadrul formatului 5+2, este un șir de subiecte de ordin economic, financiar, fiscal, social, umanitar – lucruri care ar trebui să apropie populația de pe cele două maluri ale Nistrului. Acum de pe poziția de viceprim-ministru această persoană va avea mult mai multe posibilități de colaborare și de influențare a acestor ministere pe orizontală. Nouă ne pare această formulă mai eficientă.

Europa Liberă: *Domnule Lupu, dar oare șansele de soluționare a conflictului transnistrean sînt acum mai mari?*

Marian Lupu: Nu cred că nivelul ministrului sau viceprim-ministrului ar putea să influențeze chiar în mod direct și automat șansele de soluționare a problemei transnistrene. Și asta pe motiv că această problemă este una cu largi implicații și interese, dar și influențe din exterior. Iată de ce am și ajuns la un format internațional în contextul acestor negocieri.

Europa Liberă: *A stîrnit reacții din partea deputaților comunisti și lichidarea Ministerului Administrației Publice Locale. Sunt întemeiate?*

Marian Lupu: Noi am mers pe formula formării Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale. Să nu uităm că anume dezvoltarea economică regională, lichidarea dezechilibrelor economice, financiare, sociale, lucruri care au generat în mare măsură pustiirea satelor, lipsa de active economice, lipsa de investiții în teritoriu, totuși ne impune această abordare europeană practică în mai multe state din occident, inclusiv și în fostele state candidate pentru aderare la UE. Anume pe această cale regională care s-a produs, formarea în final a acestor consilii regionale, instituirea Agenției pentru Dezvoltare Regională cu cele trei filiale: Nord, Centru și Sud, este calea corectă și eficientă, calea care va permite dincolo de aspectele de gestionare propriu-zisă de politici, ne va ajuta să atragem importante fonduri europene, fiindcă acest concept de dezvoltare regională este un concept european.

Europa Liberă: *AIE are acum aprobată structura Guvernului, cînd va fi propusă componența nominală a Guvernului?*

Marian Lupu: Prin decret prezidențial s-a numit candidatul la funcția de prim-ministru, după care echipa formată și componența se va prezenta în Parlament inclusiv cu programul de guvernare pentru a fi prezentat Parlamentului pentru a fi pus în dezbatere și ulterior aprobat.

Europa Liberă: Când ar putea fi confirmată componenta noului guvern?

Marian Lupu: În timpul cel mai apropiat.

Europa Liberă: Săptămîna asta sau viitoare?

Marian Lupu: Să terminăm cu discuțiile pe marginea acestui proiect de lege, să adoptăm în lectura a doua structura Guvernului, care ar veni cu o claritate definitivă.

Europa Liberă: Și atunci să vă întreb când se va alege și președintele țării?

Marian Lupu: Legea spune că alegerile prezidențiale trebuie să se desfășoare într-un termen nu mai mult de două luni din data declarării vacanței acestei funcții. Ar însemna pînă la finele primei decade a lunii noiembrie. În mod evident că această sarcină este una primordială, să ne încadrăm în termen și noi credem că ne vom încadra în această prevedere legală.

7. Kievul nu exclude că ar putea renunța la noile restricții de intrare în Ucraina pentru cetățenii R. Moldova. Dar condiționat. Condițiile Ucrainei fiind de natură politică. Ziarul de Gardă. 17.09.2009.

Ministerul ucrainean de Externe a anunțat că, la solicitarea Alianței pentru Integrare Europeană de la Chișinău, Kievul examinează posibilitatea suspendării noilor reguli de acces pe teritoriul Ucrainei pentru cetățenii R. Moldova. Declarația a fost făcută acum două săptămîni de viceministrul de externe, Victor Krijanovsky, tot el și reprezentantul Ucrainei la negocierile în «problema transnistreană». Potrivit oficialului ucrainean, restricțiile au fost suspendate provizoriu, pentru trei luni, perioadă în care Kievul așteaptă din partea noii guvernări de la Chișinău, atenție — «tranzarea tuturor chestiunilor prioritare de pe agenda relațiilor bilaterale». Așadar, suspiciunile că noile condiții de călătorie spre Ucraina sunt mai mult decît o regulă vamală se adevăresc. Prin decizia și, mai ales, modul ultimativ de a condiționa Chișinăului aplicarea noilor restricții de circulație, Kievul nu face decît să demonstreze, o dată în plus, că are pene și că se poate umfla în ele, sugerând astfel Chișinăului, de altfel ca și altor megieși ai săi, că vecinătatea cu Ucraina costă. Și costă atît cît poștește Kievul. Deși «agenda relațiilor» nu a fost anunțată, este clar că Kievul pretinde să obțină din partea Chișinăului, precum a făcut-o și pe contul «cărții transnistrene», mai multe concesii teritoriale și patrimoniale. Nimic nou, în fond. Se știe că, după 1992, Kievul a profitat enorm de pe urma «statutului de mediator» pe care l-a avut, grație Moscovei, în «problema transnistreană», făcând uz de acest rol special nu atît în interes de soluționare a problemei, cît a propriilor interese, marcate, prioritar, de ambiții și pretenții de ordin inclusiv teritorial și patrimonial față de R. Moldova.

Să ne amintim, în acest sens, de cele mai sensibile (în esența lor strategice) rapturi postsovietice: 8 km de autostradă la Palanca, tronsonul de cale ferată Etulia-Reni (inclusiv infrastructura), navele maritime și ambarcațiunile din portul Ismail, zonele bioecologice din lunca Nistrului, circa 500 din 1150 de metri de litoral la Dunăre în zona portuară de la Giurgiulești, stațiunile balneare și bazele de odihnă de la Marea Neagră și o serie de alte «mici sacrificii teritoriale» de-a lungul frontierei moldo-ucrainene, pretinse în favoarea unei «traietorii mai rectilinii a hotarului». Și pretențiile nu s-au limitat doar la sfera patrimonial-teritorială. Kievul a acționat în aceeași manieră și pe «domeniul umanitar». În spatele scandalurilor Chișinău-București, privind «pericolele cetățeniei

române», Kievul a reușit să încetățenească, potrivit unor site-uri ucrainene, circa un milion din cele mai puțin de patru milioane din populația R. Moldova.

Chișinăul a cedat până într-atât, încât Tratatul politic și de frontieră moldo-ucrainene nu mai sunt decât un act formal, iar Acordul bilateral de colaborare în domeniul educației — un paravan, dincolo de care Kievul își face interesele sale geoidentitare în teritoriul R. Moldova. Consecința: reducerea, de la 1990 încoace, cu circa 90% a învățământului în limba română în cele două mari zone românești din Ucraina: sudul Basarabiei și nordul Bucovinei, și deschiderea în R. Moldova, la vest de Nistru, în Basarabia, a peste 80 de instituții școlare și preșcolare cu predare în ucraineană, plus catedră de ucrainistică la Bălți, mai multe biblioteci de carte ucraineană și salarizarea suplimentară a pedagogilor școlilor de limbă ucraineană din R. Moldova — realizări care, în limbajul geostrategilor de la Kiev, sunt definite ca «acțiuni de consolidare» a pozițiilor Ucrainei în teritoriul R. Moldova. Lucrurile au mers atât de departe, încât «experți» ucraineni de tot genul, de la ONG-iști și până la administratori de instituții oficiale, discută azi deschis despre R. Moldova ca despre o mahala a Odesei. Întrebarea «ce ne facem cu R. Moldova?» de mult nu mai este una retorică pentru Kiev. Aceiași «experți», aproximativi în materie de istorie, au ajuns să pretindă că până și «RSSM a fost creată în teritoriul istoric al Ucrainei» și că Kievul este în drept să ceară Chișinăului un «statut special» pentru ucrainenii din Moldova. «Probele» invocate sunt aceleași: «problema transnistreană» și rolul de mediator al Ucrainei, pe care Kievul «trebuie să-l exploateze mai insistent în satisfacerea intereselor sale naționale».

Chișinăul a mers din start pe o pistă falsă atunci când a acceptat să facă cedări Ucrainei în speranța că o poate câștiga ca aliat în soluționarea «problemei transnistrene». Nu putea fi Ucraina aliatul Moldovei din momentul în care Kievul a acceptat, tacit, implicarea detașamentelor paramilitare din vestul Ucrainei în războiul de la Nistru, iar Odesa rămâne și azi punctul strategic, unde sunt jucate, în comun cu Tiraspolul, tot felul de scenarii privind trecerea Transnistriei la Ucraina sau transnistrizarea în variantă ucraineană a R. Moldova, care, în final, presupune transformarea R. Moldova într-o republică autonomă în componența Ucrainei.

Putea «agenda relațiilor bilaterale» moldo-ucrainene arăta azi altfel? Putea. Dacă guvernările neocomuniste de la Chișinău ar fi fost prevalate de interesele naționale ale R. Moldova, și nu de lașitate, incompetență și negustorie clientelară. Lucrurile ar trebui, cel puțin de acum încolo, corectate și, în mod urgent, separate de tot ce a fost și mai este «problemă transnistreană», adică «interes rusesc sau ucrainean în R. Moldova». Separarea trebuie făcută cel puțin din considerentul că așa-zisul «diferend transnistrean» de mult nu mai e o problemă strict internă a R. Moldova, ci una internațională. De remarcat că schimbarea formatului de negocieri din «3 plus 2» în «5 plus 2», deși a atenuat pretențiile Kievului față de Chișinău, acesta oricum nu le-a eliminat definitiv. Și noile restricții de circulație spre Ucraina sunt un argument în plus că Kievul caută remedii suplimentare pentru a determina Chișinăul să accepte noi concesii Ucrainei, dar, mai ales, legitimarea de facto a tot ce a fost «agonisit» de ea anterior.

«Tranșarea» urgentă a «tuturor problemelor de pe agenda relațiilor bilaterale», în termenii impuși de Kiev, seamănă mai mult a ultimatum decât a relație de bună vecinătate. Și dacă Chișinăul procedează la fel? Și nu doar în problema «regimului vamal»? Amintim că, de la 1992 încoace, Chișinăul nu a condiționat Ucrainei nimic în schimbul cedărilor pe care le-a făcut fie la Dunăre, la Nistru, de-a lungul frontierei, fie în realizarea Acordurilor bilaterale de asistență reciprocă a comunităților etnice din teritoriul celeilalte părți. Așa că Chișinăul, până a

răspunde solicitării Kievului, are de făcut niște concluzii, la rece, reevaluând tot ce s-a întâmplat până acum în relațiile bilaterale moldo-ucrainene, pentru a-și construi propria strategie în relațiile cu Kievul, reieșind din tot spectrul politicilor de vecinătate. Chișinăul este, pur și simplu, determinat de noile realități politice și geopolitice să nu mai meargă, pe dibuite, la concesii care-i periclitează integritatea și suveranitatea. S-ar putea întâmpla ca multe dintre lucrurile convenite sau tranzacționate anterior, inclusiv în problema frontierei de stat și a proprietăților, să trebuiască reluate de la «0», mai ales că constituționalitatea anumitor prevederi a fost contestată încă la momentul semnării lor. Da, relațiile cu vecinii trebuie să fie întotdeauna bune. Iar pentru asta, ele trebuie să fie, neapărat, corecte. <http://www.zdg.md/editoriale/cat-costa-vecinatatea-cu-ucraina>

8. Interviu cu Victor Chirilă: Anularea vizelor pentru cetățenii români - un bun început pentru normalizarea relațiilor cu România. Radio Europa Liberă. 18.09.2009.

Mihai Ghimpu, șef de stat interimar și președinte al Parlamentului a semnat primul decret prin care a anulat regimul de vize pentru cetățenii români. Decizia intră în vigoare de astăzi, 18 septembrie. Vom reaminti că autoritățile comuniste de la Chișinău au restricționat deplasarea cetățenilor români pe teritoriul moldovei după violențele din 7 aprilie din fața Parlamentului și a Președinției. Comuniștii au acuzat România că ar sta în spatele unei pretinse lovituri de stat pusă la cale de opoziția liberală și democratică, acuzații care au rămas neprobate pînă în ziua de azi. Potrivit experților, pierderile suportate de pe urma acestei restricții au fost enorme mai ales pentru Moldova, unde s-au diminuat exporturile către țările din Uniunea Europeană, iar peste 200 de sute de întreprinderi mixte au fost nevoite să-și suspende activitatea. Pe marginea relațiilor moldo-române vom discuta acum cu expertul Victor Chirilă de la Asociația de Politică Externă.

Europa Liberă: Domnule Chirilă, ce trebuie să înțelegem prin acest gest al noii guvernări de la Chișină care a anulat atât repede regimul de vize pentru cetățenii români?

Victor Chirilă, Director Executiv Interimar al APE: Decizia luată de președintele interimar al țării, Mihai Ghimpu de fapt deblochează relațiile noastre cu Uniunea europeană și de-acum încolo avem speranțe realiste de a demara negocierile asupra viitorului acord de asociere cu Uniunea Europeană, iar în relația cu România cred că e un bun început pentru a normaliza relațiile cu această țară vecină de care ne leagă atât relațiile culturale, etnice, istorice și economice din ce în ce mai mult.

Europa Liberă: Asta înseamnă că în curînd vor începe și negocierile de semnare a acordului privind micul trafic la frontieră?

Victor Chirilă: Acordul, în fond e negociat un acord cadru. El se propune de către Uniunea Europeană statelor partenere vecine UE și în acest caz mai e foarte puțin de negociat. Probabil că acum se așteaptă formarea noului Guvern la Chișinău și apoi una dintre primele decizii ar trebui să fie semnarea acestei convenții.

Europa Liberă: Domnule Chirilă, una din promisiunile noii guvernări ține de semnarea acordului privind micul trafic de frontieră așa cum spunea colega mea. Dar ce formalități ar trebui să mai îndeplinească cele două țări ca să-l pună în aplicare și cât de repede ar putea fi pus în aplicare așa încît cetățenii să simtă niște beneficii?

Victor Chirilă: Semnarea acestei convenții nu înseamnă și aplicarea ei imediată. Este nevoie de implementarea unor proceduri tehnice pentru a-l realiza în totalitate. E nevoie de întâlniri la nivel de experți probabil pentru a conveni care sunt punctele de frontieră prin care vor trece cetățenii R. Moldova sau cetățenii României care trăiesc în perimetrul celor 50 de kilometri de la frontiera moldo-română. De asemenea, este nevoie de deschiderea celor două consulate la Cahul și la Bălți, dar de asemeni și Republica Moldova va avea nevoie de un consulat al său la Iași, evident pornind de la necesitățile reale ale cetățenilor care vor traversa frontiera.

Europa Liberă: *Domnule Chirilă, dar credeți că deschiderea celor trei consulate va rezolva problema cozilor care se fac acum la consulatul de la Chișinău?*

Victor Chirilă: Sigur că ar trebui să rezolve aceste probleme. În mod sigur va fi un semn pozitiv pentru cetățenii noștri. Iarăși aici nu putem să prevedem anumite chestii legate de modul în care lucrează birocrăția, dar să sperăm că toate procedurile birocratice vor fi simplificate.

Europa Liberă: *Dar ridicarea regimului de vize pentru cetățenii români și în general mult mai propice relațiilor moldo-române ar putea să ducă la niște pași mai deschiși din partea Bucureștiului față de Chișinău, mă refer la regimul de vize pentru cetățenii moldoveni, ne-am putea aștepta la relaxarea unor condiții, pentru că la Chișinău iată a avut loc o acțiune de protest în acest sens?*

Victor Chirilă: Aici trebuie să fim realiști, săp nu exagerăm așteptările noastre. Să nu uităm că România e în proces de aderare la zona Schengen, or acest proces presupune și anumite angajamente față de celelalte state membre ale acestei zone și România, volens-nolens, trebuie să întrunească anumite criterii, criterii care putea să ne afecteze pe noi, pe cetățenii R. Moldova care doresc să călătorească liber în România și nu numai, în tot spațiul Uniunii Europene. De aceea, de exemplu, dacă ne referim la cele 500 de euro pe care fiecare cetățean trebuie să le demonstreze pentru a obține viza, eu cred că aici cei care au organizat flash-mobul de zilele trecute ori sunt ignoranți, ori probabil sunt răuvoitori pentru că dînșii ar trebui mai întâi să se informeze care sunt cauzele acestei cerințe, care nu e întâmplătoare. Probabil toți cetățenii R. Moldova care doresc să călătorească în spațiul Schengen trebuie să demonstreze că călătoresc legal și pot să se întrețină acolo o anumită perioadă de timp.

Europa Liberă: *Domnule Chirilă, dar presa română invocă exemplul Ungariei care a reușit să liberalizeze regimul de vize pentru ungurii din Croația. Poate fi făcută o asemenea paralelă între România și R. Moldova?*

Victor Chirilă: Croația beneficiază de liberalizarea regimului de vize deja din 2004. Dînșii călătoresc liber în spațiul Schengen deja de ceva timp. Deci comparația între noi și Croația nu e valabilă. Probabil comparația ar fi bună cu țările din Balcanii de vest, dar și aici R. Moldova a scăpat trenul. Putea să convingă de exemplu Comisia Europeană în 2007 ca să fie inclusă și ea în pachetul țărilor care beneficiază de foaia de parcurs pentru liberalizarea regimului de vize, dar iată că acest lucru nu s-a întâmplat din mai multe considerente legate în primul rînd de evoluțiile interne din țara noastră.

Europa Liberă: *Bucureștiul n-ar putea să facă acum acest lucru, să o ajute pe R. Moldova chiar dacă a scăpat trenul, avînd în vedere normalizarea relațiilor dintre cele două țări?*

Victor Chirilă: Cu siguranță, da. Și aici trebuie să continuăm cu facilitarea procedurilor de obținere a vizei Schengen pentru cetățenii noștri, dar și aici facilitarea nu este până la infinit. Sînt anumite limite și de aceea scopul pe termen mediu trebui să fie liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii R. Moldova în spațiul UE și aici România ar putea să ne ajute să convingă statele membre al UE să demareze cu țara noastră un dialog cu referire la liberalizarea regimului de vize, așa cum s-a făcut cu Ucraina, care a demarat un asemenea dialog în octombrie 2008. De fapt, în relațiile noastre cu Uniunea Europeană noi sîntem în urma Ucrainei cu aproape 2 ani, din cauza problemelor interne. <http://www.europalibera.org/content/article/1825542.html>

9. Ambasadorul Ungariei Gyorgy Varga: În Relațiile cu UE și Țările Europene Mingea e pe Terenul R. Molodva. Infotag. 14.09.2009.

Interviu acordat de către Ambasadorul Republicii Ungare în Moldova, Gyorgy Varga.

Infotag: Dle Varga, cum apreciați relațiile de cooperare dintre Moldova și Ungaria la momentul de față?

Gyorgy Varga: La moment relațiile Moldovei nu doar cu Ungaria, ci și cu celelalte state sînt în stagnare, din cauza situației politice interne. Cu toții așteptăm un Guvern sigur la Chișinău, pentru a demara activități comune. De altfel, cred că în relațiile cu Uniunea Europeană și Ungaria, mingea se află pe terenul Moldovei. Totul depinde anume de situația de aici. Totuși, necătfînd la situația mai specială din Moldova, Ungaria a acordat susținere Moldovei și în 2009. De exemplu, am acordat ajutor tehnic în valoare de 100 mii euro unui centru de diagnostic din Vulcănești, dar contribuim și la deschiderea unui laborator fitosanitar, astfel încît producția agrară din Moldova să poată ajunge pe piețele europene. De asemenea, invităm diferiți experți moldoveni pentru instruire la Budapesta.

Infotag: Ați avut în Ungaria situații politice similare celei din Moldova din acest an?

Gyorgy Varga: Eu nu pot comenta în nici un fel situația din Moldova, dar în Ungaria, ca, de altfel, și Germania, Constituția permite alegerea președintelui cu voturile a 50 plus 1 din deputați. Noi credem că minoritatea nu ar trebui să blocheze activitatea majorității.

Infotag: Cum funcționează Centrul comun de vize, care a fost deschis pe lîngă Ambasada Ungariei la Chișinău?

Gyorgy Varga: La momentul de față centrul eliberează vize pentru 10 state, inclusiv pentru Luxemburg, care a aderat în iunie 2009. Cel mai probabil că vizele pentru Finlanda și Norvegia vor începe să fie eliberate deja din noiembrie, pentru Belgia – deja de la începutul lunii octombrie. În acest zile vom semna schimbul de note cu Croația. Această țară nu este parte a spațiului Schengen, de aceea dosarele depuse la Centrul comun de vize vor fi expediate în această țară spre examinare. În același timp, cetățenii moldoveni nu vor mai fi nevoiți să facă drumuri în țările vecine pentru a aplica pentru viza croată. Momentan se examinează posibilitățile de a acorda vize pentru Elveția. Noi sîntem gata în orice moment, dar Elveția, care de jumătate de an a devenit parte a spațiului Schengen, și sistemul său de acordare a vizelor trebuie racordat la sistemul european. De asemenea, există intenții din partea Slovaciei și Olandei privind aderarea la Centru. Infrastructura și personalul ne permite acceptarea tuturor acestor state.

Infotag: *Se vehiculează că și Grecia ar putea adera la Centrul comun de vize...*

Gyorgy Varga: Da, momentan purtăm negocieri în acest sens. Grecia dorește foarte mult să adere la Centru, dar noi ne mai gândim. Anual circa 5-6 mii de moldoveni merg la Odesa pentru a deschide viză pentru această țară. Presupunem că, dacă vizele pentru Grecia vor fi acordate la Chișinău, cifra acestora va crește și mai mult, mai ales în sezonul estival, iar noi trebuie să fim pregătiți pentru acest lucru.

Infotag: *Apropo, recent am aflat că ați efectuat mai multe lucrări de modernizare a Centrului....*

Gyorgy Varga: Este adevărat. În urma reparației, am deschis cinci ghișee pentru primirea documentelor, anterior fiind doar trei. De asemenea, mai există trei ghișee care, în funcție de necesitate, pot fi deschise. Programarea pentru viză se face la telefon, de aceea în fața sediului centrului niciodată nu există oameni în așteptare.

Infotag: *Câte vize ați acordat în opt luni ale anului 2009? Ce țări sînt cele mai solicitate?*

Gyorgy Varga: De la începutul acestui an și pînă la finele lunii august Centrul comun de vize a acordat 5 mii de vize, cu 10% mai puțin decît în 2008. Cele mai multe vize, 37%, au fost pentru Ungaria, 25% - Austria, 11% - Letonia, 9% - Slovenia, 8,5% - Suedia, 5,6% - Estonia, 4% - Danemarca. Dintre aceasta 37% au fost de lungă durată. Rata de refuzuri a fost de 13%.

Infotag: *De ce a scăzut numărul de vize acordate? Sînt mai puțini doritori sau mai multe refuzuri?*

Gyorgy Varga: Totul se explică prin deschiderea Consulatului Italiei la Chișinău. Astfel, o parte din cetățenii moldoveni, care încercau să obțină viză Schengen la Centru, pentru ca ulterior să meargă în Italia, acum se adresează direct la consulatul Italiei.

Infotag: *Există tentative de fraudare a documentelor, a vizelor?*

Gyorgy Varga: Sigur că se întîmplă ca unele acte din dosarul pentru viză să nu fie în regulă. De fiecare dată noi cerem anexarea documentelor corecte la dosar. Totuși, cifra de documente false este din ce în ce mai mică. În cazul în care o persoană primește refuz de acordare a vizei din partea Centrului comun de vize, ea poate să se adreseze direct țării care-i solicită viză.

Infotag: *Tarifele de acordarea a vizelor pentru țările care vor continua să adere la Centru va fi similar cu acele tarife ce sînt în vigoare la moment?*

Gyorgy Varga: Da, pentru toate statele este același tarif și același set de documente, inclusiv și pentru Croația. De altfel, în 2009, în baza Acordului de facilitare a vizelor între Moldova și UE, 55% din vizele acordate de Centru au fost acordate gratis.